

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет історії, політології і міжнародних відносин
Кафедра історії України і методики викладання історії

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ВИВЧЕННЯ ДУХОВНОЇ
ІСТОРІЇ УКРАЇНИ В ШКОЛІ**

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Освітня програма «Середня освіта (Історія)»

Спеціальність 014 (за предметними спеціальностями)

Предметна спеціальність 014.03 Середня освіта (Історія)

Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка

Затверджено

на засіданні кафедри історії України і
методики викладання історії

Протокол № 1 від 29 серпня 2025 р.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Результати навчання (компетентності)
5. Організація навчання курсу
6. Система оцінювання курсу
7. Політика курсу
8. Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Методичні аспекти вивчення духовної історії України в школі
Викладач	Пилипів Ігор Васильович
Контактний телефон викладача	(+38) 067 342 31 36
Е-mail викладача	Ihor.pylypiv@cnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний/заочний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	Вівторок 14 - 16 год.
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<p>Предметом навчальної дисципліни «Методичні аспекти вивчення духовної історії України в школі» є система теоретичних і практичних підходів, методів, форм та засобів навчання, спрямованих на викладання духовної історії України в закладах загальної середньої освіти, формування в учнів ціннісного ставлення до духовної спадщини українського народу. В процесі навчання буде розглянуто закономірності та принципи викладання духовної історії України; методику вивчення релігійних, культурних, морально-етичних і світоглядних аспектів історичного розвитку України; особливості інтеграції духовної історії з курсами історії України, всесвітньої історії, громадянської освіти; методи формування історичної свідомості, національної ідентичності та духовних цінностей учнів; використання джерел духовної культури (літописи, церковні пам'ятки, мистецтво, філософська думка) у шкільному навчанні; сучасні педагогічні технології та інноваційні підходи до викладання духовної історії</p>	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
<p>Метою вивчення навчальної дисципліни - сформуванню у здобувачів освіти професійні компетентності з методики викладання духовної історії України в закладах загальної середньої освіти, здатність науково обґрунтовано й педагогічно доцільно організувати навчальний процес, спрямований на формування історичної свідомості, національної ідентичності та духовно-моральних цінностей учнів. Розширити знання студентів з історії церковно-релігійних організацій України в хронологічній послідовності їх функціонування та навчити методичних прийомів викладання отриманих знань на уроках історії України у школі.</p> <p>Основними цілями вивчення дисципліни є:</p>	

1. Ознайомити студентів з сучасними методиками викладання тем з історії діяльності релігійних організацій в Україні.
2. Глибоке вивчення фактичного матеріалу з історії релігійних конфесій в Україні.
3. Набуття навичок організації та проведення різних форм навчальних занять та позакласних заходів при вивченні релігійних питань в шкільному курсі історії.
4. Розуміти значення релігії в духовному та культурному формуванні особистості.
5. Уміти диференціювати вплив конкретних релігійних конфесій на формування свідомості особистості.
6. Ознайомити з теоретико-методологічними засадами вивчення духовної історії України в школі.
7. Розкрити зміст, структуру та специфіку духовної історії України як складової історичної освіти.
8. Сформувати вміння добирати та методично опрацьовувати навчальний матеріал з духовної історії відповідно до вікових особливостей учнів.
9. Навчити застосовувати традиційні та інноваційні методи, форми і засоби навчання у викладанні духовної тематики.
10. Розвинути навички інтеграції духовно-історичного компонента з курсами історії України, всесвітньої історії, громадянської освіти та етики.
11. Сформувати здатність працювати з джерелами духовної культури (писемними, мистецькими, архітектурними, усними).

4. Програмні компетентності та результати навчання

Інтегральна компетентність: здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми, що потребують інтеграції знань і прийняття рішень у практиці викладання історії і суспільствознавчих предметів у навчальних закладах середньої освіти та у процесі навчання за спеціальністю, що передбачає застосування теорій та методів професійно спрямованих наук і характеризується комплексністю та невизначеністю педагогічних умов організації навчально-виховного процесу в основній (базовій) середній школі;

загальні компетентності (ЗК):

ЗК 4. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.

ЗК 5. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК 10. Здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, реалізовувати пошук і критично оцінювати інформацію з різних джерел, використовувати її в професійній діяльності.

ЗК 11. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

фахові компетентності спеціальності (ФК):

ФК 1 – наявність системи знань із вітчизняної і всесвітньої історії, необхідної для роботи в навчальних закладах загальної середньої освіти;

ФК 5 – здатність володіти системою знань із методики викладання історії і правознавства, знати зміст навчальних програм та підручників, засоби, методи та основні прийоми навчання, способи перевірки знань та умінь учнів та критерії оцінювання їхніх навчальних досягнень, форми позакласної та позашкільної роботи та ін.;

ФК 9 – здатність самостійно організувати навчально-виховний процес, добирати ефективні методи, прийоми, форми і засоби навчання, спрямовані на розвиток вікових та індивідуальних особливостей учнів, а також дотримуватися вимог безпеки життєдіяльності всіх учасників освітнього процесу;

ФК 14 – здатність проводити гурткову, музейну, пам'ятко-охоронну, народознавчу, туристично-краєзнавчу роботу;

ФК 15 – здатність здійснювати дослідження із вітчизняної і всесвітньої історії, методики викладання історії і правознавства, історичного краєзнавства;

ФК 17 – здатність формувати історичну свідомість, національну пам'ять, провадити громадсько-патріотичне виховання серед молоді, ефективно реалізовувати громадянські права та обов'язки з метою розвитку демократичного громадянського суспільства, виховувати правову свідомість та культуру в учасників освітнього процесу

Спеціальні (фахові) компетентності

СК 2. Здатність володіти змістом та методологією, категоріально-понятійним апаратом фундаментальних історичних дисциплін, знаннями сучасних наукових досліджень з історії, орієнтуватися в науковій періодизації історії.

СК 4. Здатність інтегрувати набуті знання з історичних наук та громадянської освіти в самостійну систему, виявляти цілісність знань та умінь.

СК 5. Здатність розуміти загальні та специфічні риси історичного розвитку різних регіонів України, Європи та світу, володіти базовими знаннями української та світової культури в контексті готовності майбутніх фахівців до спілкування у мультикультурному середовищі на основі толерантності, діалогу і співробітництва.

ЗК 9. Здатність цінувати та поважати різноманітність та мультикультурність.

ЗК 11. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

Програмні результати навчання

ПРН 1. Вільно володіти державною мовою в усній та письмовій формі для здійснення професійної педагогічної та науково-комунікативної діяльності, розвивати мовно-комунікативні вміння і навички здобувачів освіти засобами навчального предмету та інтегрованого навчання.

ПРН 3. Виявляти критичне мислення, аналізувати, оцінювати та інтерпретувати інформацію з різних джерел, включно з цифровими ресурсами, визначати власну позицію із суперечливих питань.

ПРН 4. Демонструвати громадянську позицію, дотримуватися етичних норм, принципів академічної доброчесності, прав людини, верховенства права та демократичних цінностей.

ПРН 7. Інтегрувати знання з історії та громадянської освіти в цілісну педагогічну діяльність, реалізовувати міждисциплінарні підходи.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

лекції	12 год.
семінарські заняття / практичні / лабораторні	18 год.
самостійна робота	60 год.

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
---------	---------------	------------------------	-----------------------------

5	014 Середня освіта (Історія)	3	вибірковий		
Тематика навчальної дисципліни					
Тема			кількість год.		
			лекції д.ф.н / з.ф.н.	Практич ні Заняття д.ф.н. / з.ф.н	сам. роб. д.ф.н. / з.ф.н
Тема 1. Методичні засади вивчення духовної історії України в шкільному курсі історії (духовна історія як складова історичної освіти; нормативна база; принципи світоглядної нейтральності та толерантності)			2 / 1		
Тема 2. Компетентнісно орієнтований підхід до вивчення історії християнства та релігійних конфесій в Україні (християнські догми; конфесійна карта України; формування громадянських і ціннісних компетентностей)			1	2	
Тема 3. Методика роботи з історичними джерелами духовної культури (літописи, церковні документи, візуальні джерела; критичний аналіз; Хрещення Русі як кейс)			1 / 1		
Тема 4. Християнство в Україні: християнські догми та конфесійна структура (практичне заняття)				2 / 1	
Тема 5. Релігія, культура, інкультурація, міжрелігійний діалог (самостійна робота)					4 / 4
Тема 6. Історія християнства. Християнські течії в Україні (самостійна робота)			2		4 / 6
Тема 7. Методика формування навичок критичного аналізу історичних джерел (на прикладі теми «Хрещення України-Руси та його історико-культурне значення») (лекція)			2		
Тема 8. Хрещення України-Руси: історико-культурне значення (аналіз писемних та візуальних джерел) (практичне заняття)				2 / 1	

Тема 9. Україна в трикутнику православ'я, католицизму та протестантизму (XIV–XVI ст.) (практичне заняття)			
Тема 10. Методика вивчення історичних джерел та документів (Брестська церковна унія та утворення Греко-католицької церкви) (лекція)	2 / 2		
Тема 11. Брестська церковна унія: робота з історичними документами (практичне заняття)		2 / 2	
Тема 12. Православна церква в духовній підтримці української державності в Гетьманщині та Запорізькій Січі (самостійна робота)			4 / 6
Тема 13. Релігійне та духовне життя України в умовах колоніальної неволі (XVIII–XIX ст.) (самостійна робота)		1	4 / 6
Тема 14. Греко-католицька церква в національному відродженні українців Галичини в XIX ст. (практичне заняття)	2/1	2	4/ 4
Тема 15. Станиславівська духовна семінарія ГКЦ в першій половині XX ст. Історія та сьогодення.			4 / 4
Тема 16. Православна церква на Волині в 20-30 -ті роки XX ст. Рух за українізацію.		2	
Тема 17. ГКЦ в суспільному житті Галичини на рубежі XIX – початку XX ст. (самостійна робота)			2 / 4
Тема 18. Станиславівська духовна семінарія ГКЦ: історія та сучасність (самостійна робота)			2/ 4
Тема 19. ГКЦ у соціальному захисті українців у період Першої світової війни (самостійна робота)			2 / 4
Тема 20. ГКЦ у державному будівництві в період ЗУНР (самостійна робота)			4/ 4

Тема 21. Православна церква на Волині в 20–30-х рр. ХХ ст.: рух за українізацію (самостійна робота)			4 / 4
Тема 22. Спроби українізації та автокефалії Православної Церкви (20–30-ті рр. ХХ ст.) (практичне заняття)		1	
Тема 23. Ранній і пізній протестантизм в Україні (самостійна робота)			2 / 4
Тема 24. Іслам на українських землях (самостійна робота)			4 / 6
Тема 25. Церковне життя в Україні під час Другої світової війни (1939–1944) (самостійна робота)			3 / 4
Тема 26. Релігійно-церковне життя в незалежній Україні (1990–2010 рр.) (самостійна робота)			3 / 4
Тема 27. Відродження українського православ'я та внутрішньоправославні колізії (1990–2018 рр.) (самостійна робота)			4 / 4
Тема 28. Релігійно-церковне життя в Україні у ХХ – на початку ХХІ ст.: методика викладання (лекція)	2		
Тема 29. Використання відео- та фотодокументів на уроках історії (Томос, автокефалія ПЦУ) (практичне заняття)		2 / 1	
Тема 30. Нетрадиційні та проблемні уроки з історії релігії (УПЦ МП як деструктивний чинник) (практичне заняття)		2 / 1	

Тема 31. Свобода совісті, толерантність та екуменізм (самостійна робота)			2 / 4
Тема 32. Українські церкви за кордоном у духовній підтримці України в умовах російської військової агресії (самостійна робота)			4 / 4
6. Система оцінювання навчальної дисципліни			
<p>Загальна система оцінювання навчальної дисципліни</p> <p>Структура розподілу балів у ході аудиторно - самостійної роботи студентів</p>	<p>Оцінювання підсумкової оцінки відбувається згідно з «Положенням про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Карпатському національному університеті імені Василя Стефаника» (Івано-Франківськ, 2024): https://efund.pnu.edu.ua/wpcontent/uploads/sites/172/2023/09/polozhennia-pro-orhanizatsiiu-osvitnohoprotsesu-ta-rozrobku-osnovnykh-dokumentiv-z-orhanizatsii-osvitnohoprotsesu.pdf, з урахуванням «Порядку організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Карпатського національного університету ім. Василя Стефаника»: https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/09/poriadokorhanizatsii-ta-provedennia-otsiniuvannia-uspishnosti-zdobuvachivvyshchoi-osvity.pdf</p> <p>Оцінки виставляються в університетській столбальній шкалі: 90–100 балів, шкала ECTS – А, національна шкала – 5 (відмінно). 80–90 балів, шкала ECTS – В, національна шкала – 4 (добре). 70–80 балів, шкала ECTS – С, національна шкала – 4 (добре). 60–69 балів, шкала ECTS – D, національна шкала – 3 (задовільно). 50–59 балів, шкала ECTS – Е, національна шкала – 3 (задовільно). 26–49 балів, шкала ECTS – FХ, національна шкала – 2 (незадовільно, з можливістю повторного складання). 1–25 балів, шкала ECTS – F, національна шкала – 2 (незадовільно, з обов’язковим повторним курсом).</p> <p>Структура розподілу балів у ході аудиторно - самостійної роботи студентів:</p> <p>1. Усні відповіді на семінарських заняттях з використанням презентацій своїх відповідей – 60 балів (За кожен позитивну відповідь на практичному занятті 10 балів. За підготовку презентацій до тем додається по 5 балів за кожен презентацію в системі Power Point (не менше 12 слайдів).</p> <p>2. Індивідуальна робота –духовна історія населеного пункту, Церкви, де народився/проживає студент (-ка), реферат чи презентація з індивідуального завдання по 10 балів. Разом – 20 балів;</p> <p>3. Контроль самостійної роботи -20 балів</p> <p>Підсумковий контроль – залік</p>		

	<p>Загальна кількість – 100 балів. Сумарна кількість – 100 балів.</p>																						
<p>Вимоги до письмових робіт</p>	<p>Структура і обсяг роботи студента (-ки) виглядає по-різному. Але кожна робота має обов'язково мати такі структурні одиниці: титульна сторінка; зміст; розділи і підрозділи роботи; висновки; список використаної літератури. <i>терміни написання (для денної – реферати по занятті, для заочної – за 10 днів до початку сесії) для заочної – форму –електронний варіант</i></p> <p>Структура розподілу балів у ході аудиторно - самостійної роботи студентів:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Усні відповіді на семінарських заняттях з використанням презентацій своїх відповідей – 50 балів (За кожен позитивну відповідь на семінарському занятті 10 балів. 2. Індивідуальна краєзнавча робота – Вивчення та опис історії церкви та церковно-релігійного життя населеного пункту, Церкви, де народився/проживає студент (-ка), – 20 балів; 3) За підготовку презентацій до тем семінарських занять по 5 балів за кожен презентацію в системі Power Point (не менше 12 слайдів) 4. сума балів за 2 тематичні модульні опитування (10 балів); <p>Підсумковий контроль – залік Загальна кількість – 100 балів. Сумарна кількість – 100 балів.</p> <p>Підсумкова оцінка з дисципліни у стобальній шкалі переводиться у національну шкалу та ECTS за такою схемою</p> <table border="1" data-bbox="555 1350 1536 2018"> <thead> <tr> <th colspan="3">Шкала оцінювання для заліку</th> </tr> <tr> <th>університетська</th> <th>національна</th> <th>шкала ECTS (ЄКТС)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>90 – 100</td> <td rowspan="5">зараховано</td> <td>A</td> </tr> <tr> <td>80-89</td> <td>B</td> </tr> <tr> <td>70-79</td> <td>C</td> </tr> <tr> <td>60-69</td> <td>D</td> </tr> <tr> <td>50-59</td> <td>E</td> </tr> <tr> <td>26-49</td> <td rowspan="2">Не зараховано</td> <td>FX</td> </tr> <tr> <td>1-25</td> <td>F</td> </tr> </tbody> </table>	Шкала оцінювання для заліку			університетська	національна	шкала ECTS (ЄКТС)	90 – 100	зараховано	A	80-89	B	70-79	C	60-69	D	50-59	E	26-49	Не зараховано	FX	1-25	F
Шкала оцінювання для заліку																							
університетська	національна	шкала ECTS (ЄКТС)																					
90 – 100	зараховано	A																					
80-89		B																					
70-79		C																					
60-69		D																					
50-59		E																					
26-49	Не зараховано	FX																					
1-25		F																					

Умови допуску до підсумкового контролю	Студент (-ка) допускається до підсумкового контролю за умови відпрацювання усіх “заборгованостей” та набору відповідної кількості балів
Підсумковий контроль	ЗАЛК

7. Політика навчальної дисципліни

Письмові роботи: Роботи виконуються згідно вимог, які ставляться кафедрою до написання подібних робіт. Вимоги озвучуються викладачем та надаються студентам відповідні рекомендації.

Академічна доброчесність: Політика ректорату ПНУ спрямована на академічну доброчесність, прозорість та законність діяльності. Задля цього розроблено та впроваджено «Положення про запобігання академічного плагіату», «Положення про Комісію з питань етики та академічної доброчесності», «Кодекс честі ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Політика ректорату ПНУ спрямована на академічну доброчесність, прозорість та законність діяльності. Задля цього розроблено та впроваджено «Положення про запобігання академічного плагіату», «Положення про Комісію з питань етики та академічної доброчесності», «Кодекс честі ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Стефаніка» і опубліковано їх на сайті. В університеті діє «Гаряча лінія» з ректором, «Телефон довіри». Діяльність кафедри з питань запобігання та виявлення корупції здійснюється на основі чинного законодавства України

Відвідування занять

Відпрацювання пропущених занять відбувається за графіком консультацій викладача з навчальної дисципліни

Неформальна освіта:

Зараховуються, як підсумковий контроль, результати онлайн курсів на платформах Coursera, Prometheus, EdEra, які відповідають програмі навчальної дисципліни

8. Рекомендована література

1. Пилипів І. В. Греко-католицька церква в суспільно-політичному житті Східної Галичини (1918–1939 рр.) : монографія. –Тернопіль : Економічна думка ТНЕУ, 2011. – 440 с.
2. Пилипів І. Станіславська (Івано-Франківська) єпархія УГКЦ крізь призму століть: історико-релігійний аспект : наукова монографія / І. Пилипів, І. Андрухів, О. Лисенко. – Надвірна : Надвірнянська друкарня, 2010. – 500 с.
3. Пилипів І.В. Виховна та культурно - просвітницька діяльність греко-католицького духовенства в 20-30 - ті роки ХХ століття
Вісник науки та освіти» № 3(33) 2025. С.2043-205
[https://doi.org/10.52058/2786-6165-2025-3\(33\)-2043-2058](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2025-3(33)-2043-2058)
3. Лисенко Олександр, Пилипів Ігор Війна Російської Федерації проти України. Історіографічний огляд. Літопис Волині. Число 33. 2025. С.80.- 87. DOI
<https://doi.org/10.32782/2305-9389/2025.32.14>
4. Пилипів І.В., Пилипів Н.І. Роль Йосифа Сліпого у розвитку культури та науки української діаспори у другій половині ХХ століття. Вісник науки та освіти» № «Вісник науки та освіти» (Серія «Філологія», Серія «Педагогіка», Серія «Соціологія», Серія «Культура і мистецтво», Серія «Історія та археологія»)
Випуск № 8(38) Київ. 2025 .С. 2310-2329 [https://doi.org/10.52058/2786-6165-2025-8\(38\)-2310-2329](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2025-8(38)-2310-2329)

5. Пилипів І., Тимків Б, Сучасні тенденції розвитку мистецтва сакральної дереворізьби та малярства в закладах вищої освіти Прикарпаття. Літопис Волині. Число 34. 2025 - С.21-28. DOI <https://doi.org/10.32782/2305-9389/2025.33.03>
6. Лисенко О., Пилипів І. Греко-католицьке духовенство у розвитку національної культури та освіти на Станіславівщині в першій половині ХХ століття. Обрії ідентичності. Націотворчі, освітні та туристичні виміри минулого і сьогодення України. Колективна монографія з нагоди 70 -річчя почесного професора Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника Михайла Косила. Івано-Франківськ. Лілея-НВ. 2025. С. 290- 306.
7. Пилипів І. Участь греко-католицького духовенства в діяльності українських товариств Гуцульщини в 20-30-ті роки ХХ століття. Володимир Грабовецький - історик України : колективна монографія / за ред. І. Цепенди, І. Райківського, О. Єгрешія. Івано-Франківськ: Прикарпат. нац. ун-т ім. В. Стефаника, 2025. С. 139-151.
8. Пилипів І.В. . Українська Греко-Католицька Церква в контексті державно-церковних відносин Другої Речі Посполитої. Україна–Польща: історична спадщина і суспільна свідомість / гол. ред. Микола Литвин; НАН України, Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича. Львів, 2024. Вип. 17. С.132-145.
DOI: 10.33402/ur.2024-17-132-144
9. Пилипів І. Греко-католицька церква в суспільному житті Другої Речі Посполитої. Українські маркери історії Польщі: виклики міжвоєнної доби ХХ століття / редколегія: Микола Литвин (голова), Любомир Хахула (заст. голови), Тарас Горбачевський (секретар); Національна академія наук України, Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича. Львів, 2024. С. DOI: 10.15330/gal.36.165-174
10. Пилипів І.В. Ідея патріархату Української греко-католицької церкви в історіографії. Галичина. Науковий і культурно-просвітній краєзнавчий часопис. 2023. № 36.- С. 165-176. DOI: 10.15330/gal.36.165-174.
11. Пилипів І., Турків С. Йосиф Сліпий у розбудові Української греко-католицької церкви в еміграції. Літопис Волині. Всеукраїнський науковий часопис. Число 29. 2023. С. 75-88. DOI <https://doi.org/10.32782/2305-9389/2023.29.12>
12. ПЕРЕЛОМ: Війна Росії проти України у часових пластах і просторах минувшини. Діалоги з істориками. У 2-х кн. – Кн. 2. Розділ. Лисенко О., Пилипів І. Чому Греко-католицька церква стала головним ворогом Москви і як Кремль розправився з нею? / Відп. ред. В. Смолій; Упоряд.: Г. Боряк, О. Ясь. НАН України. Інститут історії України. – Київ: Інститут історії України, 2022. С. 965-971 с.; На порталі з 30.12.2022
<http://resource.history.org.ua/item/0016980>
13. Пилипів І. В. Діяльність клерикальних молодіжних греко-католицьких товариств у Станіславівській єпархії ГКЦ у 20-30-ті рр. ХХ ст. Гілея : науковий вісник : зб. наук. пр. – Вип. 68 (№1) – К. 2013. – С. 68–73.
14. Пилипів І. В. Організаційна структура Греко-католицької церкви в Другій Речі Посполитій / Інтелігенція і влада : Громадсько-політичний науковий збірник. Серія: Історія. Вип. 28. – Одеса : Астропринт, 2013. – С. 86 – 98.
15. Пилипів І., Делятинський Р. Становлення богословської освіти Греко-Католицької Церкви в першій половині ХІХ століття . Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Історія – Тернопіль: Видав. ТНПУ, 2016. – Вип. 2. – Ч. 2. – С. 122–126
16. Пилипів І. В. Делятинський Р.І. Інститут військових капеланів в Україні (ХХ- ХХІ ст.): етапи розвитку та роль у формуванні української нації . // Збірник наукових праць «Гілея: науковий вісник». Випуск 134 (7). – 2018.- С.129-134.
17. Борщевич Українське церковне відродження на Волині (20-40-ві рр. ХХ ст.): Монографія. – Луцьк:, 2000. – 254 с.

18. Власовський, Іван. Нарис історії Української Православної Церкви : [в 4 т., 5 кн.] / Іван Власовський ; Укр. Православ. Церква Київ. Патріархату. - Київ : [б.в.], 1998. Т. 4, ч. 2. – Репр. вид. – 1998. – 415 с. *Репр. відтворення вид. 1966 р*
19. Вуянко М. Монастирі Івано-Франківська (Станиславова). Перша половина ХХ ст. – Івано-Франківськ: Нова Зоря, 1998. – 216 с.
- 20- 30. Історія релігії в Україні: у 10-ти томах. / Редколегія: А. Колодний (голова) та ін.
- Том. I. Дохристиянські вірування. Прийняття християнства. За ред. Б. Лобовика. – К., 1996
- Том. I. Дохристиянські вірування. Прийняття християнства. За ред. Б. Лобовика. - 1998
- Том II. Українське Православ'я. За ред. П. Яроцького. – К., 1997
- Том III. Православ'я в Україні. За ред. А. Колодного і В. Климова. – К., 1999
- Том IV. Католицизм в Україні. За ред. П. Яроцького. – К., 2001
- Том V. Протестантизм в Україні. За ред. П. Яроцького. – К., 2002
- Том VI. Пізній протестантизм України. За ред. П. Яроцького. – К., 2007
- Том VI. Пізній протестантизм України. Друге доопрац. вид. За ред. П. Яроцького. – К.- 2008
- Том VII. Релігійні меншини України. За ред. А. Колодного. – К., 2010
- Том VIII. Нові релігії України. За ред. А. Колодного. - К., 2010
- Том IX. Релігія в українській діаспорі. За ред. А. Колодного. – К. 2012
- Том X. Релігія і Церква років незалежності України. За ред. А. Колодного. – К., 2003
31. Ленцик В. Визначні постаті Українського Церкви: Митрополит Андрей Шептицький і Патріарх Йосип Сліпий / Василь Ленцик – Львів: Свічадо, 2004. – 608 с.
32. Пометун О. Методика навчання історії в школі [Текст]. Київ : Генеза, 2006. 328 с.
33. Старєва А. М. Методика навчання історії: особистісно-орієнтований підхід : навчально-методичний посібник. Частина II [Текст]. Миколаїв : Іліон, 2007. 200 с.
- 34. Турків Дарія (Світлана). Сестри Чину Святого Василя Великого у Східній Галичині наприкінці ХІХ – у першій половині ХХ століть: служіння та просвіта. Львів: Манускрипт-Львів, 2023. 456 с.**
35. Яковенко Г.Г. Я Методика навчання історії: навчально-методичний посібник. Харків: Видавництво ХНАДУ, 2017. 324 с.

Викладач – Заслужений працівник освіти України,
доктор історичних наук, професор
Пилипів Ігор Васильович